

Qarabağ atı ilə oynanan çövkən oyunu

At muraddır! Bu zərb-məsal xalqımızın minlərlə, milyonlarla gözəl, sərrast deyimlərindən biridir. Bir neçə minillik yaşı olan atçılıq, mədəniyyətimin və tariximizin bir hissəsidir. Hələ qədim dövrlərdən başlayaraq, Azərbaycan bu gün dünyada populyarlıq qazanmış müxtalif idman növlərinin meydana gəldiyi məkan olub.

Gülaş, qılıncoynatma, oxatma, at yarışları kimi casarət, igidlik tələb edən oyuların böyük əhəmiyyət kəsb edib. Oğuz türklərindən bəhs edən "Kitabi-Dəda Qorqud" dastanına görə, məməkətdə iigidlik göstərməyən, üzü üzü döyüdüsə iştirak etməyən, öz cəsurluğunu nümayiş etdirməyən oğlanlara ad verilmirdi. Məraqlıdır ki, dəstəndə bu gün ölkəmizdə artıq bərpa edilmiş qədim tarixa malik atüstü milli oyunumuz - çövkənən da adı çəkilir....

Çövkənin qədim Azərbaycan oyunu olmasına sübut edən faktlardan biri da milli miniatürlərdə bu oyunun detallı təsviri, yazılı mənbələrdə onun keçirilmə qaydaları haqqında məlumat verilməsidir. Qarabağ atı ilə oynanılan çövkən oyunu milli Azərbaycan oyunu kimi 2013-cü ildə YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilib.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı, Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin dəstəyi ilə çövkən üzrə Prezident Kuboku uğrunda yarışların keçirilməsi artıq ananavi hal alıb. Artıq 10-cu dəfə baş tutan turnir dekabrin 16-də Şəkinin Daşuz kəndində yerləşən Respublika Atçılıq Turizm Mərkəzində reallaşdı. Budəfəki yarışlara 22 şəhər və rayonunun 24 koman-

dası qatılmışdı. Komandalar 6 oyun növü üzrə - çövkən, sürpapaq, papaq, baharbənd, yaylıq və güc sınığı yarışlarında mübarizə apardılar. Qeyd etmək yerinə düşər ki, baharbənd və güc sınığı yarışları oyuların programına ilk dəfə idi ki, daxil edilmişdi.

“X çövkən milli oyunu üzrə yarışlar çərçivəsində sürpapaq oyununun final mərhələsi dekabrin 21-də keçirildi. Oyunu izleyənlər arasında TÜRKSOY-un baş katibi Düsən Kəsəinov və digər qonaqlar da vardi. Oyunlardan avval isə diqqəti çəkən daha bir məqam, Atçılıq Mərkəzinə çövkən oyunlarının tarixindən bəhs edən fotosərgi oldu. Balakən və Laçın komandaları arasında final oyunu əsl yarış hayacanı yaradı bildi. Balakən komandası, sürpapaq milli oyunu üzrə qalib adını qazandı. Üçüncü yer uğrunda Bakı ("Köhlən") və Ağdam komandaları qarşılaşdırıldı. Ağdamlılar rəqiblərinə qalib gəldi.

Bir gün öncə keçirilən papaq oyunu üzrə yarışda Şəki komandası birinci yeri, Qazax komandası baharbənd, Xaçmaz komandası yaylıq, Zaqtala komandası isə güc sınığı yarışlarının qalibi adına sahibləndilər. Sürpapaq üzrə final görüşündən sonra beş oyun növündə komandaların mükafatlandırılması marasimi keçirildi. Fərqlənən komandalarla Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin diplom və pul mükafatları təqdim olundu.

Dekabrin 22-də keçirilən yarımfinal görüşlərində "Ağstafa" və "Ağcabədi" komandaları yarınlı. Görüş Ağcabədi təmsilçisinin qalabası ilə başa çatdı.

"Sərhədçi" və "Polad" komandalarının görüşü isə "Sərhədçi"nin qalabası ilə bitdi.

Beləliklə, dekabrin 23-dəki final qarşılaşmasına "Ağcabədi" və "Sərhədçi" komandaları qaldı...

Çövkən üzrə yarımfinal və final mərhələsi Bakıda Bina Atçılıq Mərkəzinin örtülü manejində davam etdirildi. Dekabrin 23-də final oyunu və 3-cü yer uğrunda yarış keçirildi. Başlanğıcda mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev və Azərbaycan Respublikası Atçılıq Federasiyasının prezidenti Elçin Quliyev iştirakçılarla uğurlar arzuladılar. Nazir, Prezident Kuboku yarışlarının ənənəyə çevriləndiini, oyuların əsas məqsədinin isə Azərbaycan xalqının mədəni əsirini qoruyub saxlamaq, milli çövkən oyununun inkişafını dəstəkləmək, ən güclü komandaları üzə çıxarmaq olduğunu söylədi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizdə idməna daimi diqqət göstərdiyini deyən nazir vurğuladı ki, ölkəmiz təkcə

(ardı sah. 39-da)

Qarabağ atı ilə oynanan çövkən oyunu

(əvvəli sah. 37-da)

beynəlxalq idman tədbirlərində iştirak etmir, həm də bu cür tədbirlərin keçirildiyi məkanlardan birinə çevrilib. Bu isə respublikamız haqqında həqiqatların dünya ictimaiyyatınə çatdırılmasına imkan yaradır.

Azərbaycan Atçılıq Federasiyasının prezidenti Elçin Quliyev, müxtəlif regionlardan atüstü oyunlarda iştirak edən komandaların sayının ildə-ildə çoxaldığını və bunun atçılıq idman növünün uğurlu inkişafı və marağın artmasının göstəricisi olduğunu bildirdi: "Atçılıq idmanının müxtəlif növləri üzrə yarışların məqsədlərindən biri də Qarabağ cins atlarının qorunub saxlanması və çoxaldılmasına, milli atçılığın inkişafına kömək göstərməkdir". O, Azərbaycanın zəngin idman ənənələrinə də toxunaraq, 2015-ci ilin sentyabr ayında Bakıda polo üzrə ilk Avropa çempionatı keçirildiyini və komandamızın birinci yeri tutduğunu xatırladıb.

Sonra üçüncü yer uğrunda mübarizə aparan "Ağstafa" və "Polad" komandaları qarşılaşıblar. "Polad" komandası qalib gəlib. Finalda "Sərhədçi" və "Ağcabədi" komandaları yarışıblar. Oyun "Sərhədçi"nin tam üstünlüyü ilə keçib. Təltifetmə mərasimində bütün iştirakçılara fəxri diplomlar, medallar və pul mükafatları verilib. "Sərhədçi" komandasına turnirin əsas mükafatı - Prezident Kuboku təqdim olunub.

2012-ci ildə isə kuboka Ağstafa komandası sahib çıxmışdı. "Sərhədçi" komandası 2014-cü ildə də Prezident kubokunu qazanıb. Ümumilikdə son üç ildə paytaxt komandaları çövkən üzrə Prezident Kuboku yarışlarına qoşulandan sonra birinciliyi (2013-cü ildə "Bakı-2" qalib idi) əldən vermirlər.

Lala Hüseyn